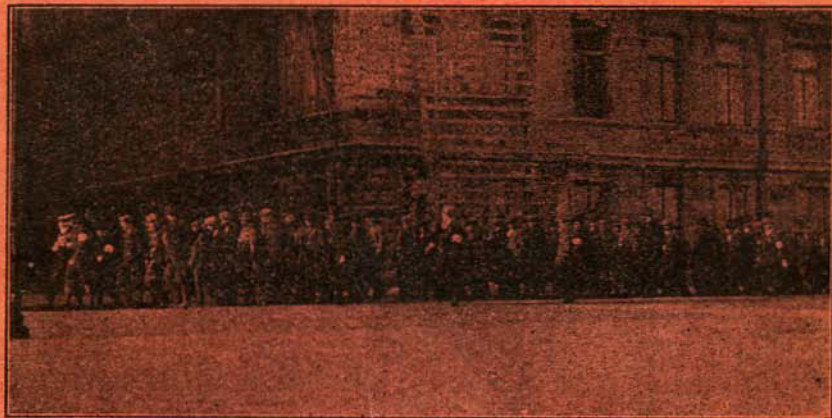

323.2 (471) "1918"

3/2

RÖDgardister bortföres till avrättning.

SVARTA BRIGADEN

AV

TURE NERMAN

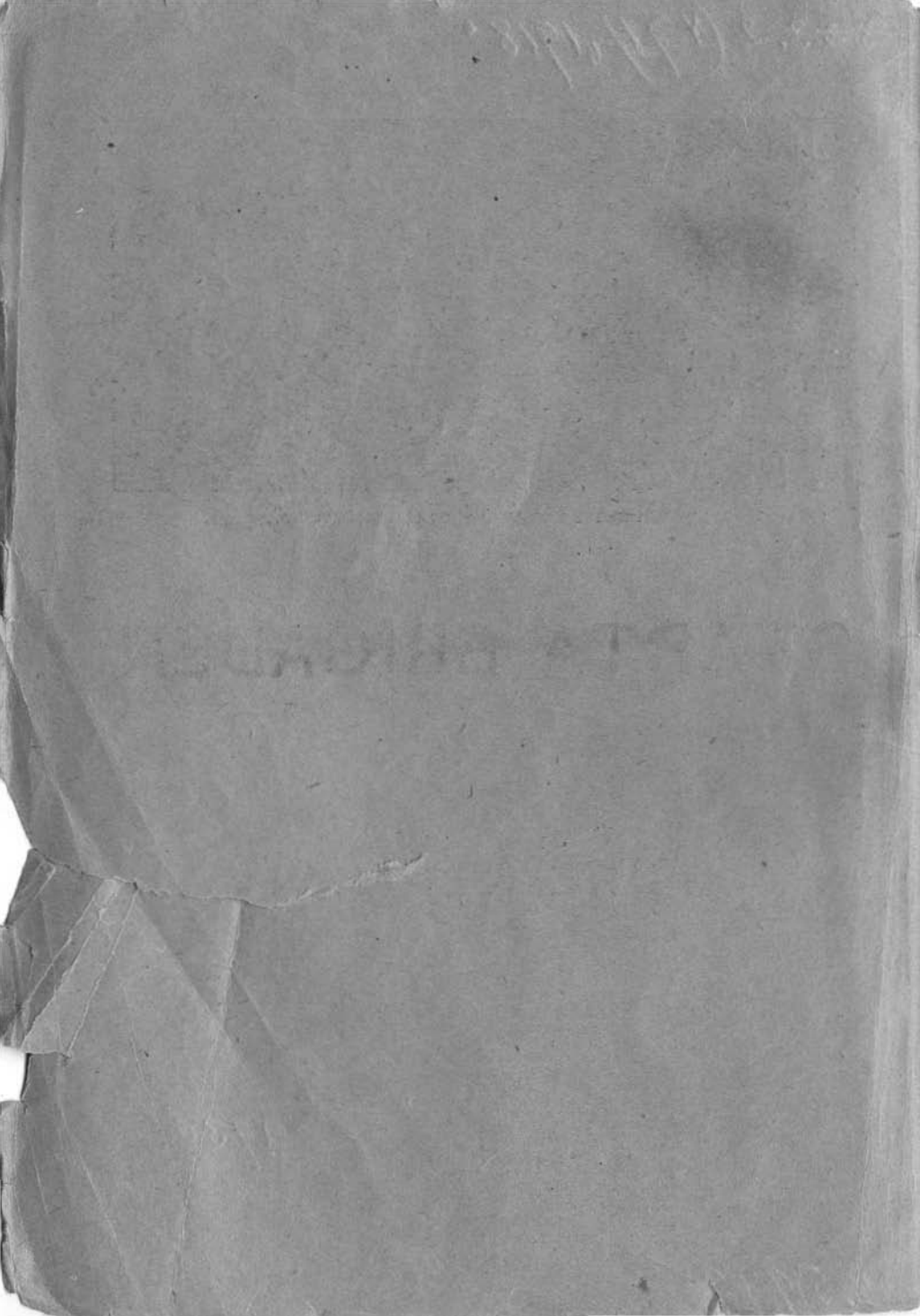

1930

PRIS 50 ÖRE

FRAMS FÖRLAG, STOCKHOLM 1918

25979

Arthur Hellman

/ SISÄLLISSODAT:
Suomi

323.2(480)
K.

/ KANSALAISOTA:
RUOTSALAISET PATALJONAT

SVARTA BRIGADEN

154e

AV

TURE NERMAN

EI KOTILAINAAN

TYÖVÄENLIIKKEEN KIRJASTO
VÄLIVARASTO

1290622261

FRAMS FÖRLAG, STOCKHOLM 1918

~~003359~~ *

Handwritten scribble at the top of the page.

SVARTA BRIGADEN

TURE BERMAN

TYÖVALTIKUN
KIRJASTO

GÖTEBORG 1918
A.-B. GÖTEBORGSTRYCKERIET

003100

Handwritten number: No 170

Följande broschyr utgöres av den inlagda under-
tecknad ingav till Stockholms polisdombstol den 20
juni 1918 i mål för "förargelseväckande beteende"
vid den s. k. Svenska brigadens hemkomst och parad
i Stockholm den 30 maj. Meningen med inlagans
utgivande är att i någon mån kunna upplysa den
svenska allmänheten om ifrågavarande brigads kar-
aktär och dess medlemmars — om det nu efter alla
de senares fula historier behövs.

Bilden å omslaget föreställer en avdelning på
över 100 röda fångar på väg att arkebuseras och är
reproducerad efter ett anonymt brevkort till under-
tecknad. Utom denna hemska bild är brevkortet för-
sett med följande smakliga rader i driven affärsstil:

H — torsdag 6/6 18.

"Gifakt."

Ederi uppförande vid Svenska brigadens
hemkomst t. St. borde ha gifvit Eder i "straff"
samma rätta, enda möjliga öde som omstående
af Edra "Bröder".

"En iskttagare." (Svensk)

Jag tackar den okände avsändaren och K. Sven-
ska Postvärdet, som censurerar fredsskrifter men be-
fordrar dylika öppna hotelser till livet. Brevkortet
tolkar värdigt den "vita kultur" som nu vunnit en
— övergående — seger på tiotusenden finska arbe-
tares lik.

T. N.

Polisrapporten

i ifrågavarande mål var av följande lydelse:

Torsdagen den 30 sistlidne maj klockan 8,20 eftermiddagen blef *skriftställaren Ture Nerman* införd å stationen av konstapeln nummer 477 Gustaf Alfred Bergström under rapport, att han kort förut anhållit Nerman å Smålandsgatan vid Birgerjarlsgatan för förargelseväckande beteende, vilket Nerman jort sig skyldig till under följande omständigheter:

Vid tillfället ifråga hade Nerman varit stående å Smålandsgatan i närheten av Birgerjarlsgatan, där flera hundra personer ävenledes varit stående för att invänta Svenska Brigadens ankomst. Då Brigaden kommit tågande, hade Nerman sträckt ut sin ena hand mot överste Hjalmarsson och samtidigt yttrat: "Fy på er, mördare!" Detta Nermans beteende och yttrande hade väckt allmän förargelse bland de å platsen varande personerna.

Hörd å stationen, erkände Nerman riktigheten av konstapelns rapport. Dock förnekade Nerman, att hans beteende och yttrande väckt allmän förargelse. Nerman berättade härom följande:

Han hade varit stående å förenämnda plats för att invänta Svenska Brigadens ankomst. Då tåget kommit passerande, hade Nerman sträckt ut sin högra hand mot tåget och samtidigt ropat: "Fy, mördare." Nerman hade hört, att en man som varit stående i närheten uttalat sin förargelse över Nermans yttrande. Nerman ansåg, att detta icke kunde hänföras

till allmän förgäelse, emedan ingen annan av de till ett antal av flera hundra personer, som voro stående därstädes, visat sig förgäde däröver.

Såsom vittne har å stationen antecknats ingenjören Erik Oskar Öhlund, som är boende i huset n:r 8 Borgmästaregatan, 4 trappor upp.

Efter det Nerman blivit hörd, fick han lämna stationen.

Han är boende i huset n:r 30 Biblioteksgatan, 3 trappor upp.

Stockholm som ovan

G. Rozén.

A. Velander.

- Till Stockholms polisdomstol!

I det mot undertecknad väckta åtalet för "förargel-seväckande beteende å Smålandsgatan den 30 maj 1918" vid den s. k. Svenska brigadens parad genom Stockholm får jag härmed till mitt försvar anföras:

Är brigadörerna mördare?

Åtalet grundar sej på beskyllningen att jag skulle vid tillfället ifråga använt uttrycket "mördare" angående brigaden eller snarare mot en i polisrapporten namngiven viss överste Hjalmarsson, enligt samma rapport deltagande i paraden. Jag tillåter mej att ett ögonblick dröja vid detta ord.

Vad svensk lag förstår med begreppen mord och mördare, framgår tydligt av strafflagens 14 kapitel, vars första paragraf lyder: "Den som, i uppsåt att döda, med berätt mod berövar någon livet, skall, för mord, mista liv sitt eller dömas till straffarbete på livstid."

Kan nu med rätta de män, som vid sagda tillfälle passerade i brigadens parad genom Stockholm, kallas mördare?

Det torde vara ovisst, huruvida alla förtjänar benämningen. Enskilda av dem kan tänkas ha tjänstgjort i tjänst där dödandet ej förekommer eller ha skjutit så illa, att de ej lyckats i sitt förehavande att utplåna liv, eller av annan anledning ej ha blivit i tillfälle att fullfölja sitt uppsåt att döda. Detta uppsåt

ha de dock obestriddigen haft i och med att de låtit värva sej till en krigande armé. Och den stora massan av dessa brigadörer har med absolut visshet berövat medmänniskor livet. De torde själva ej vilja förneka detta — ett förnekande innebure nämligen att de ur sin synpunkt sett varit undermåliga som krigare, odugliga skyttar. Alla uttalanden av personer, som på nära håll följt brigadens arbete, talar också för motsatsen.

Det, torde alltså få anses som obestriddigt fastslaget faktum — ett faktum som väl håller ej den ärade polisdomstolen vill jäva -- att i den s. k. Svenska brigaden vid dess parad i Stockholm den 30 maj 1918 befann sej *ett avsevärt antal personer, som tagit medmänniskors liv*, personer som således i vanliga fall skulle av alla lands lagar ha rubricerats! såsom mördare och rättmätigt straffats med lagens strängaste straff för det brottsligaste av alla brott, brottet mot människolivet.

Den gängse *borgerligt-kapitalistiska moralen* är nu visserligen så motsägande, så jupt omoralisk, att den å ena sidan i lagen på det strängaste förbjuder och bestraffar mord (ja, t. o. m. legitimt personligt självförsvar riskerar straff) samt i alla skolor propagerar den kristna läran, vilken under alla omständigheter förbjuder dödandet; men å andra sidan ursäktar mordet, ja, påbjuder och prisar det som den högsta av dygder, när det sker i "fosterlandets" namn, under form av krig. Enskilda mord beivras men massmord på människor utanför en viss kartgräns gillas och firas som jättedåd.

Här är ej tid att vidare ingå på denna dubbelmoralens brottslighet, den har för övrigt tillräckligt belysts av filosofer och sanningsälskande människor i

århundraden. På mänsklighetens hittills uppnådda låga kulturnivå med varandra ekonomiskt bekämpande nationer, stater och statsförbund, i vilka tillfälliga enheter den enskilda människan, om än aldrig så högtstående intellektuellt och moraliskt, med våld prässas in under och underordnas en barbarisk statlig despoti, kan man ju visserligen förklara och förstå, hur individerna i sin svaghet och okunnighet om mänskligheten som den kulturella och biologiska enheten kan gå ut på sina regeringars bud och, hypnotiserade till tron på att de är överfallna, med mördande vapen "skydda" vad de på sin kulturnivå ännu uppfattar som sitt "fosterland". Även om man på det jupaste beklagar att så måste vara fallet, även om man från en högre etiks synpunkt också har rätt att som mördare rubricera alla de millioner män från alla krigande land som kämpat sedan fyra år på alla värdsfasans fronter — ja, ur såväl kristen som all mänsklig synpunkt *måste* man så göra —, så kan man dock som sagt förstå och därför delvis ursäkta deras handling, framsprungen ur missriktad idealitet eller ur en lättförklarlig feghet inför den modärna statens alla maktmedel mot mobiliseringsvägraren. Det skulle därför ej falla mej in att med mördare-namnet möta de hemvändande, ofrivilligt uttvingade slavarerna i värdskriget, lika litet som jag skulle kunna demonstrera mot de olyckliga svenska medborgare som till äventyrs tvunges ikläda sej soldatuniformen vid ett eventuellt svenskt deltagande i kriget — eller mot de eventuella "fiender" som då toges tillfånga av svenskarna.

Helt annorlunda blir emellertid förhållandet med människor av den art som det stora flertalet av medlemmarna i den s. k. Svenska brigaden. Skillnaden

ligger i öppen dag. Som envar är fullt på det klara med, gällde det här ej något "fosterlandsförsvar" eller något tvång, utan brigadörerna gick självmant, av egen fri vilja, ut för att mörda. Deras handling ligger alltså obestriddligen på ett helt annat plan.

Jag skär emellertid, som jag strax ska bli i tillfälle att visa, håller inte alla brigadens medlemmar över en kam. Ehuru politisk motståndare till brigadens principaler och fullt solidarisk med den finska socialdemokratins ledning, kan jag dock respektera — så som man respekterar varje ärlig motståndare — dem av brigadörerna som reste till Finland i ärlig övertygelse att därmed göra mänskligheten en tjänst genom att slå ned brottslingar och "huliganer".

Den finska kampen.

Men — och det är av avgörande vikt för bedömandet av brigaden och mina känslor resp. mitt beteende vid dess parad — var nu denna finska kamp, denna stora blodiga tragedi, som måste uppröra i dess innersta varje mänskligt kännande sinne, var den ett brutalt bandituppror mot en demokratisk stats lagliga regering? Var den en kamp, där på ena sidan stod alla hederliga, rättskaffens krafter, på den andra alla brottsliga, orättfärdiga? Var den, för att använda Sven Hedins gripande bild, en strid mellan Gud och Jävulen?

Nej! Även om en stormflod av reaktionära lögner mot de röda finnarna första veckorna alldeles förvillade och förvildade den svenska genomsnittsopinionens omdöme om händelserna därborta — för den som något kände kampens förhistoria och förutsättningar var det genast, och för alla som ville se san-

ningen blev det snart, alldeles klart, att den kamp som utkämpades i Finland var en, visserligen brutal, klasskamp, en social kraftmätning, en uppgörelse mellan två samhällsklasser: den maktägande kapitalistiska borgarklassen och den egendomslösa proletariserade arbetarklassen, vilken senare utsugen, pinad och provocerad till det yttersta till sist ej längre kunde hållas tillbaka i sina rättmätiga krav och sin fullt berättigade strävan att erövra makten i eget land.

Det är aldrig enstaka ledares uselhet och maktlystnad, som släpper lös en revolution. Varje person med elementär social bildning vet, att revolutioner ej framagiteras utan uppstår av givna förutsättningar, kommer som produkter av motsättningarna i ett samhälle som ej ger rum för stora medborgargrupper legitima krav på bröd och frihet. Det är det enfaldigaste skolpojksresonemang, då man i finska inbördeskriget vill se en produkt av den socialistiska partiledningens makthunger. Denna ledning höll tvärtom i det längsta emot, men då borgarklassens folkfördärliga och folkförrädiska regemente (socialt förtryck, lagbrytande regeringsåtgärder, en ohederlig näringspolitik, provokatoriska militära åtgärder, landets förrådande åt tyska käjsarreaktionen bakom finska folkets rygg m. m.) slutligen kommit massornas tålmod att brista, ingrep den socialistiska ledningen sin plikt likmätigt och sökte kanalisera det eljes oartikulerade och oreglerade utbrottet till största möjliga nytta för land och folk.

Överallt, där man med någon utsikt till framgång vill ge sej sken av vederhäftighet, erkännes nu oförbehållsamt att den finska kampen — där så stora grupper stod emot varann — var en *klasskamp*. Ingen torde väl håller vilja bestrida arbetarklassens

rätt till klasskampen, d. v. s. rättare dess rätt att i den undertryckningskamp, som förs mot den från kapitalets sida, försvara sina intressen, även med offensiven. Att man även på borgerligt håll betraktar finska kampen, som en klasskamp det bestyrker följande märkliga ord av den bekanta författarinnan Marika Stjernstedt:

”Det patetiska i dessa, hos oss så allmänt förkättrade ”rödass” kamp — ej ett uns mindre patetisk än varje folklig befrielsekamp, ej ett uns mindre patetisk än t. ex. de franska revolutionärernas, för vilka knappt nu någon borgare drar sig att taga av hatten (. . . det är ju så länge sedan de var aktuella!) — jag säger det, jag kan inte hjälpa det, det patetiska i den kampen, dag för dag allt mer hopplös, har upprört mig, fyllt mina dagars inbillningsvärd så oändligt mycket mer än de uppburna, hyllade, ”frihetskors“-belönade vita krigarnas tappra mandater. — Ingen människa i värden ska få mig att tro på de rödass karaktär av rena rövarband. — Vill vi se till summan av det hela, glömmande alla enskilda anklagelseakter, alla ”vet du, jag har hört“, och ”vet ni, jag känner en person som“, o. s. v. — så står, helt enkelt, på två sidor om en barrikad, tvänne läger: härreklassens och arbetarklassens — och det gäller, dem emellan: makten. Ingen strid är vacker på nära håll. Blod har en otäck lukt. Detaljer skymmer alltid helheten, förvirrar, pinar. Men tar vi bara avstånd, tar vi bara samma avstånd här som det vi exempelvis förmår taga på de franska revolutionerna eller på 40-talets barrikadstrider litet varstans i Europa, så ser vi — om vi vill vara sanna — bara *en* sak: att det finska kriget helt enkelt är ett avsnitt av revolutionsrörelsen som, under olika former, för närvarande går igenom hela Europa, mer eller mindre, och kanske, på vissa håll, kan komma att avvecklas helt oblodigt (låt oss hoppas det!). Det finska kriget är ett avsnitt av denna revolutionsrörelse, som där kommit till öppen blomning, och där borgarklassen — i motsats till vad förhållandet var i Ryssland — resolut tagit parti *emot*, inte utan dödsförakt väpnat sig, samt kastat ut parollen: ni eller vi. — Finland är inte en sak för sig, isolerad i universum. Sådant existerar inte på vår jord. Finland är en del

av en värdsrörelse, som obevekligt kommer att ha sin gång under olika former på olika håll. —

Vi kan klandra revolutionen som medel i en tid, då likväl parlamentarismen står till buds. Vi kan ta ett både rysande och beklagande avstånd från bolsjevismens excesser och upplösningsregemente. Men vi får inte se bort ifrån att den finska revolutionen dock var barn av en anda, som vi — jag menar vi, demokrater och socialdemokrater — bekänner, och att dess bekämpande med just det nutida preusserstyrda Tysklands pansrade jålp, kan knappast vara något annat än ett försäljande av Finland till reaktionen“.

Hur meningen i stora kretsar av hederliga och aktningvärdade svenska medborgare snart nog var fullt på det klara med finska borgarklassens landsförrädiska politik bakom folkets rygg, visar ytterligare exempelvis följande citat ur svenska tidningar i början av mars d. å., citat som skulle kunna mångdubblas:

Göteborgs Handels- och Sjöfartstidning: "Som tyskt lydrike framstår Finland efter sin överenskommelse med Tyskland. — Här i Svärge bör vi så fort som möjligt göra klart för oss, att på andra sidan Östersjön möter vi tyska statsintressen. Det är hög tid att allmänheten frigör sig från det känslotänkande i den finska frågan, som grasserat de sista veckorna. Svärges och Finlands politiska strävanden går för närvarande vitt isär“.

Göteborgs-Posten: "Det är värkligen otroligt, hur ett litet lands överklass kan vara förblindad nog att till en främmande stormakt så intill sista droppen sälja bort sitt folks frihet och självständighet. Ingenting kan i mera hemsk belysning än detta ställa de politiska och sociala förhållanden som framkallat dess inbördes söndring, vilken lett till en sådan nationalkatastrof. — Var och en begriper, att en amalgamation av den natur som den tysk-finska icke är ett värk av dagar eller veckor. Det måste länge och omsorgsfullt ha varit förberett“.

Västmanlands Läns Tidning: "Finnarna står ej efter detta något tilltalande jus i sitt förhållande till oss. Den överenskommelse som nu publicerats, har icke jorts ihop på en

dag eller två. Med största sannolikhet har den varit färdig en rundlig tid. — Nu förklaras mycket av vad som förut förefallit osammanhängande och motsägande i finnarnas uppträdande —“.

Röda ogärningar och vita.

Nåväl, säger man emellertid: erkänt att här var en klasskamp, erkänt även att den finska borgarklassen förrått sitt land och folk till främmande makt — de röda for dock så omänskligt fram, att man måste i frihetens och kulturens namn slå ned dem. Och därför blev dock den gärning, vari Svenska brigaden deltog, en frihetskamp, en kulturgärning.

Det skulle ingalunda falla mej in att vilja förneka att från de rödas sida begåtts upprörande handlingar. Även om ej mer än en bråkdél av de ruskigheter som inberättats vore sanning (och så förhåller det sej med säkerhet), så räcker det mer än väl till. Som civiliserad människa utdömer jag dem på det strängaste och med oförbehållsam avsky. Men det är att märka, att samtliga dessa våldsdåd begåtts av enskilda banditer eller förvildade sällar, som av en slump råkat komma med på den röda sidan såsom vid en stor uppgörelse alltid mindrevärdiga element fylkas på bägge sidor. Vad som emellertid är det avgörande — och vore det avgörande även om från de rödas sida begåtts hundra gånger mer skändligheter — det är att ännu intet enda fall rapporterats ens i en svensk högertidning, då dessa våldsdåd skett på order av den röda ledningen i högre eller lägre instans. De ha alla varit bestialiska elements brott, alldeles likställda med de mord och illdåd som även i fredstid förekommer i varje land tid efter annan från moraliskt förmörkade människors sida. Så-

väl röda gardets stab som den finska revolutionsregeringen hade uttryckligen på det kraftigaste utdömt alla mord och misshandlingar, och redan finska socialdemokratins partikongress i november 1917 hade gjort ett kraftigt liknande uttalande. Enligt vad t. o. m. intygades av en i det röda Finland officiellt anställd svensk beskicknings-officer (kapten Ekström) uppehöll den röda ledningen också en förvånande mänstukt och exempelvis det svenska ingripandet till de vita fångarnas bästa mötte det bästa samarbete från de vitas fångvaktare själva. (Telegram av Lindhagen till F. D. Politiken).

Å den andra sidan däremot — den som förmädet kallade sej den vita — oskuldens färg — ha fullt jämbördiga brott begåtts och (det är det avgörande) på uttrycklig order oppifrån. Den vita terrorn har blivit föga refererad i den svenska borgarpressen, men skräckväldet har varit fruktansvärt och satt i system. Jag erinrar endast om, hur man av 1500 vid ett tillfälle tagna fångar utan vidare låtit nedskjuta var tionde, hur fångar nedmājats i stor skala med maskingevär sedan de själva fått gräva sina egna gravar, hur de fått bära bort sina kamraters lik för att sedan i tur och ordning själva arkebuseras o. s. v. Det kan till bedömande av de "vitas" hänsynslöshet annars räcka med att citera efter finska tidningen Österbottniska Posten för den 8 mars 1918 följande himmelsskriande:

"Kungörelse.

Då det förekommit att jägare, artillerister och skyddskårister blivit ofredade och hotade, vill jag härmed hava befallt, att, därest sådant för framtiden förekommer, de skyldiga kommer att omedelbart genom militärbejälets försorg bliva arkebuserade. Skulle de skyldiga ej anträffas

kommer tre för fientlighet mot den fosterländska rörelsen kända personer att uttagas och avrättas.

Nykarleby i mars 1918.

Rob. von Kraemer

Militärbefälhavare i Nykarleby“.

De fruktansvärda våldsdåd, de med tysk jälp segerande finska överklassmännen begått mot tusentals fångna arbetande landsmän — enligt finska uppgifter var redan för ett par veckor sedan 7,000 fångar av bägge könen mördade —, ha kommit t. o. m. deras egna att rysa. En mycket känd finsk kapitalist, kammarhärre Hjalmar Linder, ägare av Högfors' och Svartå bruk, Kytjä gård m. m., skrev i slutet av maj i Hufvudstadsbladet, Helsingfors:

“Vad som försiggår i landet är förfärligt. Trots överbefälhavarens förbud fortgår arkebuseringarna oavlatligt. Den röda galenskapen har faktiskt efterträtt av den vita terrorn. Och dessa arkebuseringar ger ett sådant intryck av *godtycke*, då offren hämtas till och avrättas på ställen där inga våldsdåd begåtts, att de helt säkert gör mera ont än gott och uppväcker osläckligt hat där sådant förut icke funnits. Tusentals änkor, tiotusentals faderlösa ha mist sina försörjare utan att staten på minsta sätt trätt emellan för att lindra deras nöd eller ens givit anvisningar därtill. *I fånglägren dör fångarna som flugor.* I fånglägret i Jakobstad ha under de tre första veckorna i maj dött 21 fångar i epidemier och 26 av svält. *På Sveaborg är eländet bland fångarna oerhört.* Och den goda överklassen går omkring, rycker på axlarna och säger: Låt dem dö, de ha förtjänat det, smittan ska utrotas med rötterna.

Men den enkla mannen på landet, även den som trots hot och lockelser varit vit under hela upproret, säger: *Detta grundar ett hat, som icke släcks under generationer.* Självfallet är det klart, att de som genomlevat dessa månader av skräck, oro och förtviflan över sina närmastes död, över sina hems skövling och över fosterlandets förnedring, har svårt att glömma och icke är i den sinnesförfattning, att de ännu fullt opartiskt kan bedöma situationen. Och dock har man rätt att av de bildade, av överklassen begära mera objekti-

vitet, mera förståelse för orsak och värkan än av de i drömmarnas värld levande massorna. Och går vi till botten med oss själva, så måste vi erkänna att vi alla har vår andel av ansvaret i denna folkkatastrof.

Genom det överdådiga liv en stor del av överklassen, jag själv på första planet, fört, såsom en följd av stora krigsvinster, genom vårt absoluta förakt för obekväma lagar (se alkohollagstiftningen i teori och praktik) ha vi självfallet uppväckt en känsla av avund, som icke varit svår att förvandla till hat. I denna folkkatastrof är för rätten valörerna av liv, död, egendom, brott och straff icke de normala. Ett folk, som sedan 4 år läst om tiotal miljoner dödade och sårade, om oerhörda grymheter begångna av kulturfolken, har självfallet icke mera känsla för rätt och ont i samma grad som under normala tider. De ha gripit till vapen under inflytande av chimärerna från öster om nya statsformer, där lyckan slutligen skulle le emot de vanlottade.

De trodde sig vara en krigförande makt med rätt att behandlas såsom krigsfångar och jag tror att *det vore klokt att icke förmäna dem denna rättighet!*

Vi, som tagit så mycket från Tyskland, borde åtminstone följa de exempel vi kan få däriifrån i fångarnas praktiska behandling till nytta för landet och dem själva. Låt alla våra 70 à 80,000 fångar få villkorlig amnesti, skicka dem ut till straffarbete på 2, 3 eller 4 år, låt arbetsgivarna bekosta bevakningen, stipulera åt dem — såsom i Tyskland — fullkomligt lika avlöning som åt de fria arbetarna dock med den skillnad att straffarbetarna endast får av dessa avlöningar disponera det nödvändigaste och rätten insättes för deras räkning på sparbanksbok och förvärkas i fall av återfall i brott men utbetalas efter strafftidens utgång.

Jag är övertygad om, att det är enda sättet att åstadkomma lugn i landet.

Till sist om icke ett försvar för de röda så en anklagelse mot de vita: Vad ha de röda gjort, som vi icke själva försöker göra? De ha försökt sig på en statskupp; vi, som stritt för lag och rätt och för världens mäst demokratiska statsförfattning, försöker nu att göra samma statskupp. Sedan vi med vapen i hand betvingat landets största parti, eliminerar vi helt enkelt 48 proc. av representationen och vill med enkel majoritet av de återstående besluta om Finlands öden.

Detta är antiparlamentariskt, detta är oärligt, detta är hokus pokus i politik, detta kommer icke att i framtiden kunna försvaras.

Och det som göres med dessa fångar måste göras snabbt, speciellt måste massarkebuseringarna på det strängaste förbjudas.“

Ett annat, även det mycket talande dokument föreligger i ett frontbrev från en svensk brigadör Axel Westberg, återgivet i Nya Dagligt Allehanda av den 21 maj 1918, vilket visar att t. o. m. en så utpräglad antirevolutionär och anhängare av de militärstatliga kraftidealerna som W. fasat inför det »frihetskrig» och den »kulturkamp» Finlands borgarklass utfört:

„Arkebuseringarna masse efter mer än summariska förhör ha hört till ordningen för dagen under denna tid; men det tyckes vara meningen, att vi svenskar ska slippa medvärka i denna form av de två finska rasernas slutuppgörelse. Och väl är det. Ty även den vita terrorn har för svensk uppfattning något obeskrivligt fränstötande i sin kallblodiga metod att skära allt över en kam, i en hänsynslöshet, som understundom värkar ren cynism.

Det är en frisk, solig vårmorgon, då jag skriver detta från en härrgård någonstädes nära Vesijärvi. På vägen framför härrgården står i två led ett trettiotal nyinkomna röda fångar, som tagits under natten. Några av dem bär nog brottslingsmärket tydligt nog i sina fysionomier, andra ser ut som vanliga, godmodiga bönder, några är bara pojkar, och sist i ledet står, bredvid ett par fräcka slinkor, två flickor i femtonårsåldern med fläta på ryggen. En finsk trupp har fört in dem, och deras officer begär skrattande, att svenska brigaden ska taga hand om dem; han och hans trupp har för bråttom. Vi betackar oss, är fåtaliga och har en annan uppgift i vakthållning utefter en lång skogslinje. „Åh, de där är väl fort expedierade“, skrattar finnen och gör en gest åt skogen till, vars mening de trettio fångarna mer än väl förstår. Hopplöshet och dödsskräck lyser ur deras ögon, och för mig åtminstone är denna scen obeskrivligt hemsk. Några ordentliga förhör, värda detta namn, förekommer ej — bara exekution. Och dock är det ju ej säkert, att alla dessa

är lika brottsliga; några ha kanske till och med tvingats eller med våld bortförts av de röda, och får nu dela dessas öde, ehuru de ej varit med om deras ogärningar. Den vite finnen bryr sig ej om sådant. Avskyn, förbittringen över de rödas vildjursdåd, kommer honom att glömma all mänsklighet — "inte kån vi spara dem", har jag hört högt bildade finska både män och kvinnor helt lugnt förklara om fångarna. — Kriget är slut. Människojakten har börjat."

Slutligen må som prov på de »vitas» kultursinneslag citeras följande fasaväckande »skämtlynne» ur n:r 1 av den finska skämttidningen Nya Fyren, daterat maj 1918, alltså sedan de »vita» segrat; det är utdrag ur Budord för det nya Finland:

1. Du skall låta din heliga vrede utan misskund drabba de röda omänniskorna, illgärningsmännen såväl som kvinnoojuren, men icke efter finsk folkgråtarlag, utan efter europeisk krigslag.

2. Du skall oförtövat införa prygelstraff i din rättskipning såsom västerns främsta kulturstater det längesedan jort till stor och snarvunnen båtnad, ty de jävulska banditdrifterna bör piskas ur det finska arbetarfolket, innan de anfrätt och förpästet själva den finska folksjälén och jort hela den finska arbetarungdomen till en pästsmitta. Och därvid skall du följa den gamla goda sedelagen: kvinnorna först

3. Du skall icke hålla i ditt hus och tjänst *en* av dessa röda pigor, dessa finska angiverskor, landsförräderskor, lönnmörderskor, ryss- och banditskökor, ty detta kräver din egen och de dinas trygghet och ditt lands väl. Ju förr detta Finlands plågoris, detta kvinnosläktets avskum försvinner från jordens yta, desto bättre för jordens mylla, som i sin gödselhunger intet avskräde ratar."

Brigaden och brigadörerna.

Sådan var — enligt omdömen och belägg från sina egna — den vita sidan i finska inbördeskampen. Dessa vålds- och blodshärrar, vars ledare varit lierade med den ökände tyske bombmannen Rautenfels m. fl. storförbrytare — var det deras liktänkande i Svärge

skyndade att bistå. Jag vill inte här gå in på brigadens förhistoria, alla olagligheter i samband med den s. k. »jälpen till Finland», dynamitstölder, vapensmugglingar, rymningar, olagliga värvningar o. d., vilket allt jag hoppas senare bli i tillfälle att utförligt skildra i särskilt bokarbete.

En dag stod emellertid brigaden färdig på finsk jord.

Vad bestod nu denna s. k. Svenska brigad av för folk?

En borgerlig journalist, som en längre tid personligen åtföljt brigaden, har för mej bestyrkt den indelning man även i Svärge tämligen snart fick klart för sej och vilken var följande:

1. För det första bestod brigaden av ett — mycket ringa — antal män som gått ut av mer eller mindre mogen övertygelse att därmed tjäna frihetens och kulturens sak. Att de från andras synpunkt därvidlag misstog sej, hör inte hit. Det är på uppsätet det kommer an. Och ehuru politisk motståndare, uttalar jag min aktning för en man som dr Olof Palme, vilken vågade sitt liv för vad *han* ansåg som sin rätt och plikt. Att de till denna grupp hörande ofta fått sin övertygelse inriktad sådan den blivit genom släktskapsband med finsk överklass (finska mödrar, finska makor o. s. v.), sänker visserligen idealitetsnivån men hindrar ej att de måste respekteras.

2. Större var den andra gruppen: yrkesmilitärernas. Jag förstår alltför väl en yrkesmilitärs leda vid att aldrig få utöva det yrke hela hans uppfostran övat honom för och hela hans tillvaro gått ut på, och jag kan livligt fatta att han måste med en kraftig lockelse dras till sitt rätta arbetsfält, dess spänning, vinkande ära och befordran. Men redan denna grupp kan ej respekteras. De hade inga som hälst ideella motiv,

som kunat någotsånär försvara dödandet. För dem var det av denna hemiska tragedi hemsökta Finland en jaktmark där man kunde få till personligt nöje och personlig fördel delta i vad en svensk författare cyniskt men träffande kallat »Mannerheims jakt», Mannerheims klappjakt på utsvultna finska arbetare.

3. Moraliskt än sämre står tredje gruppen, som torde vara avsevärt stor: deras som, för den rikliga solden, tog värvning i brigaden av rent ekonomiska intressen. Utan varje skymt av ideella motiv och utan en mänsklig känsla för att det fanns människor också på den andra sidan, sålde de sej för klingande valuta till mördare och bödlar. Om grupp 2 med rätt kan stämplas som lustmördare, så blir denna grups beteckning läjda mördare.

4. Resten av brigaden utjordes av en mycket stor grupp personer, som hade det gemensamt att de redan före värvningen ursparat eller kände marken bränna under fötterna för brottsliga handlingar som de begått och vars spår de nu tänkte sopa igen genom att försvinna till Finland. Synnerligen betecknande är vad jag från mycket tillförlitlig källa erfarit, att sällskapet Finlands vänner vid sin audiens hos kung Gustaf för värvningarnas underlättande begärt amnesti för alla under bestraffning varande militärer men ej endast i fråga om militära brott utan även beträffande brott begångna mot civil allmän lag! Man visste bland vilka kretsar man hade de bästa värvningsutsikterna! Den förut nämnde borgerlige journalisten beräknar denna grupp till mellan 100—200 man, alltså en betänkligt hög procent moraliskt undermåliga figurer.

Jag har också i min ägo och får dagligen allt fler dokument, bestyrkande omdömet att denna grupp var

moraliskt förlista individer. Några belysande prov ur högen:

På kronohäktet i Falun sitter f. n. en brigadör häktad för våldtäkt och förfalskning.

Fanjunkaren i Bohusläns regementes reserv P. Petersson från Brastad, blev ett par dagar efter det han med pomp och ståt lett en brigadavdelnings intåg i Göteborg häktad för förskingring av anförtrodda medel, förfalskning och bedrägeri.

A., f. d. korpral, Stockholm, dömd till straffarbete förra sommaren för en stöldkupp tillsammans med en prostituerad kvinna samt en f. d. tidningsförsäljare J., även denne brigadör och vid tillfället häktad men frisläppt i brist på bevis.

M., röarbetsjälpare, Stockholm, på sin tid ådömd straffarbete för våld mot polis och känd bland arbetskamrater för att »låna» och belåna deras kläder.

L., dagdrivare och poliskund i Stockholm, flera gånger ådömd straffarbete för stöld, rån m. m., sammanlagt 9 år, senast 1916—17.

Kontorist Nils Holm, häktad för stöld av en Zeisskikare på själva brigadens expedition i Stockholm.

Kontorist S., även anställd i Stockholm, våldfört en flicka.

S., arbetare, Stockholm, suttit inne för fylleri.

L., sedan 10 år notorisk strejkbrytare i bagarfacket.

G., officer, Stockholm, fockad från sitt svenska regemente för efterhängsenhet mot gardister.

Karl Herbert Juhlin, bötfälld den 17 juni 1918 vid härvarande polisdomstol för fylleri och våld mot person.

H., musiker, Stockholm, hemsänd från brigaden för stöld i Finland, förut straffad för stöld i Svärge tre gånger, i Danmark en gång.

Det kan för tillfället vara nog med dessa prov.

En brigad med uppåt 15—20 procent sådana individer och rätten, så när som på några få, yrkesmilitärer och deltagare för ekonomisk förtjänst, kan vara användbar för en moraliskt fullständigt förvildad finsk borgarklass och dess svenska gelikar, men den kan inte inge någon anständig, hederlig människa ringaste respekt, än mindre högaktning eller beundran. Att finnarna själva ej hade allt för stor kärlek till brigaden, framgick bl. a. av den endast alltför berättigade indignationen över dess medlemmars beryktade stölder från borgerliga finska familjer där de välvilligt inlogerats. Det framgår än mer av följande mycket be-tecknande rader i en annan korrespondens av den förut nämnde unghögermannen och brigadören Axel Westberg i Nya Dagligt Allehanda av den 25 maj 1918, som påpekar att trots svenskarnas insats i de vitas kamp

sväller redan kammen på de fennomanska nationalisterna både inom och utom armén. Efter Viborgs fall hördes fennomanska officerare skryta, att sedan man nu blivit färdig med ryssen och de röda, vore tiden kommen att sparka svenskpaketet ut i sjön.

Man har i polisrapporten och ansvarsyrkandet kallat det beteende, för vilket man fört mej hit, förargelseväckande. Jag bestrider riktigheten av polisrapportens uppgifter.

Jag har använt — högt uttalat — ordet »mördare» och även ordet »fy», det senare åtföljt av en armrörelse, dock varken ord eller armrörelse mot någon enskild inom brigaden, av vars medlemmar jag på ovan anförda grunder är stolt att inte känna en enda personligen. Att jag skulle, som det påstås, »sträckt ut min ena hand mot överste Hjalmarsson och samtidigt yttrat: fy på er, mördare!», är fullständigt ovederhäf-

tigt och oriktigt, enär 1. min språkkänsla ej tillåter mej en så stilistiskt vanskapt form som »fy på er, mördare», 2. jag inte vid tillfället hade och ännu i dag ej har en aning om bemälda härres utseende, samt 3. mitt ord »mördare» yttrades först sedan större delen av brigaden passerat, medan hr Hjalmarsson förmodligen passerat redan i spetsen (där dylika »jältar» ju brukar hålla sej — vid paraderna).

Sedan den större delen av brigaden passerat, var det alltså mina känslor inför det pågående skådespelet kom mej att yttra vad jag yttrade. Jag ber i detta sammanhang att med några ord få karaktärisera dessa känslor som kom till utbrott i mitt sätt att reagera mot paraden.

Mördar-ropets förklaring.

Där var i detta psykologiska komplex för det första en känsla av gränslös smärta över allt det oförskylda lidande som drabbat det hederliga finska arbetande folket, vilket kämpande för sina och mänsklighetens oförytterliga rättigheter kuvats i blod och värnlöst mördats i tusental av egna förtryckare och utländska bödelsknektar. Jag såg i det ögonblicket för min inre syn ovanför dessa förbitågande brigadörer de tiotusende sörjande finska arbetarhustrurna och fattigbarren, vars makar och fäder, söner och bröder, ja, mödrar och små systrar, på det grymmaste sätt arkebuserats av den vita skräcken, understödd av dessa förbipasserande brigadörer. Naturligtvis tänkte jag också med smärta på de kvinnor och barn som bär sorg efter i kampen på regeringssidan stupade och dessas svenska jälpare. All sorg måste respekteras, och respekten för döden tvang mej till tystnad den dag de

stupade brigadörerna under i hög grad utmanande former begravdes i Stockholm. Men dessa de s. k. vitas kvinnor, tänker de själva några mänskliga tankar om de röda och deras sörjande anhöriga? Ser de med systerögon på de fattiga arbetarkvinnorna i det olyckliga Finland, kvinnor som ej har råd att ens bära ett svart sorgflor? Tas någon hänsyn till det blödande finska proletariet? Har man hört ett förebrående ord i den svenska högerprässen mot massarkebuseringarna? Har det ropats på att sända svenskt manskap för att rädda de fångna, av en grym död hotade röda, såsom man jorde då det tidigare gällde de vita? *Nej!*

Jag hade vidare en känsla av starkaste harm och vrede över att det fans män så usla och gemena, att de frivilligt, av äventyrlusta eller för snöd vinning, kunde ge sej till bödlar och mördare av för sin rätt kämpande arbetare — en känsla så mycket naturligare från mina ovan skisserade utgångspunkter, som dessa män just tågade förbi mej under officiella hyllningar —; vrede och förtrytelse också över, ej blott att myndigheterna tillät att dessa bödlar firades av sina meningsfränder, utan att brigaden dessutom hyllades av det officiella Svärge, som uppges vara allas vårt gemensamma fosterland, med flaggning från vissa offentliga byggnader (ex. K. Biblioteket), med hyllningstal och även på annat sätt.

Med dessa från min ståndpunkt allt för förklarliga känslor av smärta, vrede och förtrytelse blandade sej också en känsla av skam, skam över att Svärges (och speciellt Stockholms) arbetare, vars finska bröder dessa brigadörer jälp till att mörda, ej reste sej till en kraftig demonstration mot den grova förolämpning paraden innebar mot dem, utan tåligt tog emot skymfen

mitt i pannan. Jag kunde förstå den stora massans sätt att tåla och tåga för att ej bereda sin s. k. demokratiska regering några svårigheter. Men det kunde dock ej hindra, att jag kände en brännande skam över denna tystnad i ett ögonblick, då en jungande protest borde visat brigadörerna vad alla mänskligt kännande svenska arbetare erfor i sina sinnen vid deras intåg.

Ur dessa känslor var det som det yttrande föddes, för vilket jag tillfullo står och om vilket jag lyckligtvis vet att de bakom uttrycket liggande åskådningarna delas av väldiga massor av det svenska folket, såväl arbetare i trängre mening som vanliga rättskaffens och hederligt tänkande medborgare. Och brigadörerna själva skulle väl vara — vad jag dock ej vill beskylla dem för — vildjur i människogestalt, om de ej ändå kände en liten smula skam och samvetsqual, då de under passerandet av Stockholms gator mitt bland reaktionära borgares bifallsrop och okunniga borgarkvinnors viftningar såg de stumma förebrående blickarna från svenska arbetare och arbetarkvinnor, vars bröder och systrar på andra sidan Bottenhavet de nyss varit med om att ta livet av.

Slutgiltigt bestridande.

Kanske borde man tåga och tåla vad upprörande hänsynslöshet som hälst. Men alla ha ej fått den preussiska slavdisciplinen så hårt inpiskad i sin själ. Som fri svensk medborgare ansåg jag mej oförhindrad att yttra min oförgrifliga mening om den orätt jag såg mitt framför mina ögon. »J'appelle un chat un chat et Rollin un fripon.» Jag förbehåller mej rätten att nämna allting vid dess rätta namn och yttra sanningen

även om det råkar stå folk, som gillar mord på män-
niskor, alldeles invid min sida. Folk som med berätt
mod mördad anser jag mej inte behöva ge vackrare
namn än mördare. Och väcker det förargelse hos
med dem sympatiserande, så är det inget brott från
min sida. Den härre, som antecknats som vittne ehuru
han var angivare, var av de närstående, vilka kunnat
höra mitt yttrande, den ende som blev illa berörd.
Men att *hans* missbelåtenhet skulle kunna rubriceras
som »allmän förargelse», bestrides på det bestämda-
ste. Tvärtom är det mitt bestämda intryck, att de
närmast ifrågavarande Öhlund och mej stående (vilka
— och det att märka — ej deltog i hyllningar av nå-
got slag för brigaden) ej alls erfor någon förargelse
av mitt uttryck utan att de snarare förargades över
brigadens parad. I varje fall hörde jag ungefär sam-
tidigt med mitt yttrande från medborgare i vår närhet
kraftiga, till brigaden riktade rop av ungefär formule-
ringen »fy skäms på er, pojkar». Jag tillåter mej för
övrigt vädja till den mej anhållande konstapel Berg-
ström, som ej ansåg mitt yttrande vara av natur att
böra föranleda anhållande och som först på bemälde
Öhlands energiska yrkanden och en överordnad kon-
stapels förordnande vidtog dylikt. För övrigt anhåller
jag att få som vittne höra artisten Martin Nilsson, vid
tillfället närvarande, huruvida jag vänt mej till överste
Hjalmarsson eller mitt yttrande väckt allmän förargel-
se. Jag skulle också, om det medgäves, kunna in-
kalla ett stort antal personer, som kunde intyga att
den s. k. Svenska brigadens parad hos dem väckt
förargelse eller hindrat dem i deras fria rörelse på sin
egen stads gatar.

Jag erkänner alltså, hr polisdomare, villigt att jag
högt yttrat dels »fy», dels »mördare», de två uttrey-

ken dock ej tillsammans, och jag vidhåller att de rätt karaktäriserar mitt omdöme om paraden och mina känslor inför den. Men jag bestrider på det bestämdaste, att uttrycket fällts om hr Hjalmarsson eller någon annan enskild i brigaden, och jag bestrider vidare på det bestämdaste, att mitt beteende väckt allmän förargelse.

Samtidigt ber jag slutligen, i det jag överlämnar målet från min sida, få tacka myndigheterna och hr Öhlund för det de givit mej tillfälle att offentligt ge uttryck för vad hundratusenden av rättänkande medborgare i Svärge och andra land känt och känner inför det skamlösa och upprörande företag som med missbruk av ett helt folks namn gått till eftervärden och en evig vanära under namnet Svenska brigaden.

Stockholm den 20 juni 1918.

Ture Nerman.

Den 4 juli 1918 avkunnade polisdömstolen sin dom. Det blev 75 kr. böter. Att domen skulle bli fällande var från början klart, så snart man efter flera dagars tvekan bestämt sej för åtal. Likväl hade man utom poliskonstapel Bergström som vittne endast hr Öhlund som trots svar:s jäv fick vittna, ehuru angivare! Svarandesidans vittnen tillmättes givetvis intet avseende. Och med denna dom är då de svenska Finland-mördarnas ära rehabiliterad. Dyrare blev inte boten, men äran var ju håller inte så mycket värd!

Tre borgerliga omdömen om den "vita" skräcken:

Till de i inlagan återgivna dokumenten om det vita skräckväldet i Finland må som bihang fogas följande tre efter inlagans ingivande framkomna uppseendeväckande uttalanden (spärningen jord av broschyrförf.):

Svenska Dagbladets korrespondent bekräftar fasan.

I Svenska Dagbladet, en av finska reaktionens lydigaste drabanter i Svärge, skriver hr Ernst Klein, tidningens korrespondent, bl. a.:

»Jag vet också, att i vissa situationer, under hastig framryckning med små styrkor och bristfälliga etappförbindelser, fångar dödats på befälets order. Jag tror, att det skett i ganska stor utsträckning. Jag vet också, att i många fall den ringaktning för människoliv, som någon tids krig inger soldaten, tagit sig uttryck i onödig, ja, *brottslig stränghet* gentemot fångar. Av allt jag sett i kriget har ingenting (utom de tydliga spåren av de rödas bestialiska grymheter mot sina offer) upprört mig så som då jag måste vara åsyna vittne till huru ett par soldater sköt ned en fånge, emedan han, som de sedan förklarade, vägrat gå i anvisad riktning. — *Förfärliga scener* ha också utspelats i Tammerfors och Viborg. Vid intetdera tillfället tilläts någon svensk tidningsman närvara, men många ögonvittnens beskrivningar på platsen och strax efter händelserna (detta ifråga om Tammersfors) ha låtit mig i fantasien uppleva de skräcksyner, som dagen efter erövringen kunde iakttagas av stadens befolkning. Själv såg jag i Tammerfors ännu på andra veckan efter erövringen nästan dagligen arkebuseringar — eller rättare sagt arkebuserade. Massavrättningarna i Tam-

merfors, som i flera fall företogs mitt på dagen och i stadens centrum (utanför järnvägens godsmagasin) var tvivelsutan ett förfärligt missgrepp, även om de som arkebuserades, nämligen ryska soldenärer och röda ledare, var hemfalla under ståndsrättens dom. Dessa exekutioner företogs icke med det stränga och skräckinjagande allvar, varmed den straffande lagen bör gå till väga, utan liknade mera *en rasande seg-rares hämd* mot en fiende, vars sega motstånd väckt hans ursinne. Tvivelsutan hämnade sig också detta tillvägagångssätt fruktansvärt.»

Artisten Myrén såg mer än han stod ut med.

Artisten Paul Myrén, som förut alltid varit känd för stark reaktionär läggning och officiellt besökte den »vita» sidan under kriget för att porträttera dess generaler med staber samt illustrera munväderjälten Walter Hülphers' dikter om de rättrogna, har sett den vita terrorn på nära håll och avger i Dagens Nyheter 26 juni 1918 följande bekännelse:

»— Det har gått mig som många andra av dem, som sett eländet på nära håll, sade hr M., att jag for dit med en bestämd uppfattning om på vilken sida rätten och det ädla sinnelaget fans, men att jag återvände utan att begripa annat än att det hela var kväljande ohyggligt, en röra av blod och grymheter, svält och sjukdomar. I all korthet kan jag sammanfatta hur de förfärliga synerna värkat på mig genom att säga att *min Finlandsvistelse har jort mig till antimilitarist.*

— Såg Ni själv något av repressalierna mot de röda?

— Ja, *mer än jag stod ut med.* Mäst tog det mig, då en ung man och hans hustru fusiljerades på Tammërfors kyrkogård. De steg lugnt upp på vallen där de skulle skjutas, arm i arm, och vände ansiktena mot gevärsmyningarna — nästan leende väntade de

kulorna. Genomgående visade de röda ett stoiskt lugn, då de skulle arkebuseras. Generalstabschefen Thesleff sade själv till mig i S:t Michel: »De röda går till döden som jältar». Naturligtvis kan man i de rödas grymheter finna ursäkter för de vitas framfart efter segern, men den som bevittnat deras gärningar måste i alla fall *rysa över dem*. Det var obestriddigen *massslakt av värnlösa*, ofta utan ens ett sken av rättsprocedur. (M. berättar hur bl. a. tillsammans med 40 andra en 17-årig flicka skjutits utan ransakning och dom för »brottet att laga mat åt de röda», samt fortsätter): *Behandlingen av dem som dömts till fängelsestraff är också ohygglig*. De flästa av dem ha fått 12 års straffarbete, men jag misstänker att inte många av dem kommer att tynga fångvårdsbudgeten någon längre tid. *De svälter ijäl*. Jag har i Willmanstrand med egna ögon *sett röda fångar beta gräs för att stilla sin hunger*. Tro inte att jag vill överskyla de rödas grymheter! Jag har själv sett hemska prov på dem. Men rätt bör vara rätt».

(Omdömet förändras knappast av att hr Myrén *flera veckor efteråt*, tydligen efter allvarliga påtryckningar, ej vagat stå för vad han sagt utan återtagit det mästa därav.)

Ett kraftigt danskt uttalande.

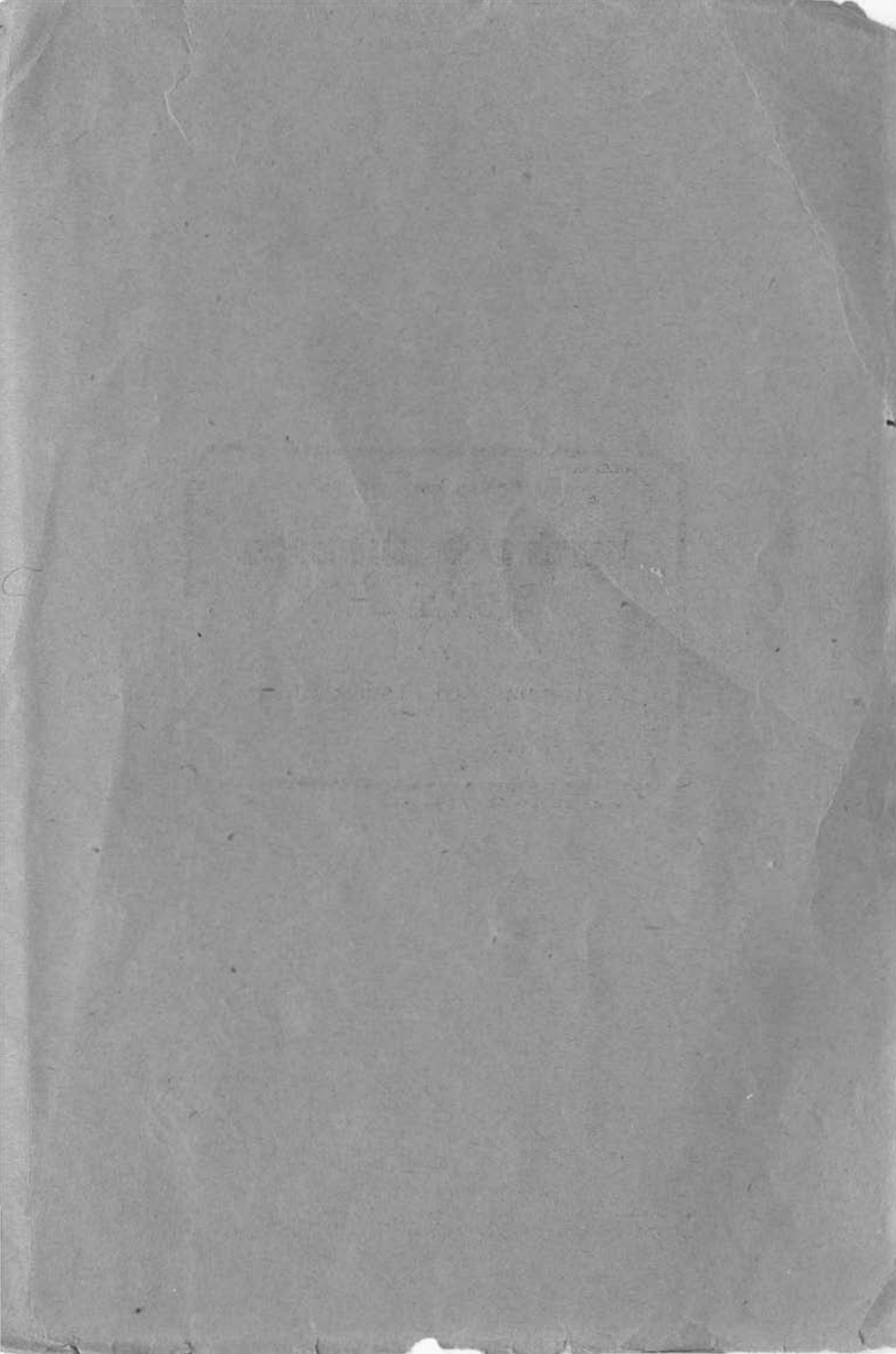
I samband med meddelanden, att danska regeringen skulle ämna sluta opp med matexporten till hr Svinhufvuds Finland, skriver Ekstrabladet i Köpenhamn (regeringsorganet Politikens avläggare) den 6 augusti 1918 följande satser, så mycket märkligare som tidningen under finska kriget stod energiskt på de »vitas» sida:

»Sedan »de vita» kommit till makten däroppe, ha de börjat ett skräckregemente, som av alla föreliggande underrättelser att döma är ännu värre än det de röda på sin tid vann herostratisk ryktbarhet för. *Reaktionen huserar nu i Finland tiofalt värre*

än revolutionen någonsin har gjort. Efterhand som bevisen härför hopas, blir man i ett land som Danmark ställd inför problemet: om vi fortfarande kan upprätthålla vår utförsel tills den kan pålägga oss en slags meddelaktighet i skräcken? — Är det möjligt för ett demokratiskt land att ge denna tillförsel till ett land, där folket undertryckes på det blodigaste sätt — i vilket ett grymt tyranni, som hånar alla rättfärdighetens och mänsklighetens lagar, upprätthåller sitt skräckregemente med tilljälp av krigsrätter och gevär?» Tidningen hävdar till sist, att den danska maten »i varje fall icke borde sändas ut ur landet för att upprätthålla ett blods- och skräckvälde i en brutal soldatregerings händer.»

TYÖVÄENLIKKEEN
KIRJASTO

På Frams Förlag har utkommit:

**Demokratien och den finska revolutionen.
Röd eller vit kultur?**

Av

Z. Höglund och Fredrik Ström.

Pris 30 öre.